

Innst. S. nr. 4

(2000-2001)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg om å endre prinsippene for registrering av bostedskommune for studenter slik at studenter får valgfrihet mellom hjemstedskommune og studiekommune

Dokument nr. 8:70 (1999-2000)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre reglene for folkeregister registrering slik at studenter kan velge å registrere seg i den kommunen de bor i under studieperioden."

I dag innebærer forskriften til lov om folkeregistering at studenter fortsatt blir registrert i sin opprinnelige hjemkommune i studietiden. Dette har som konsekvens at studenter også manntallsføres i hjemkommunen. Studenter er således avskåret fra å påvirke og delta i det politiske livet i den kommunen og det fylket de oppholder seg i studietiden. Samtidig er det av praktiske hensyn svært vanskelig fortsatt å delta i den politiske aktiviteten i sin hjemkommune. Studentperioden kan i dag vare over svært mange år, prinsippene for føring i folkeregisteret fratar svært mange studenter muligheten til å delta aktivt i politiske organer både på fylkes- og kommunenivå.

Valgstatistikken viser at ungdom i alderen 20-25 år har svært lav valgdeltagelse, en av grunnene til dette kan være mangelen på påvirkningsmulighet i lokale spørsmål der man bor. I forbindelse med hvert eneste kommunevalg dukker det opp eksempler på studenter som ikke får være kandidater på lister i studiekommunen fordi folkeregisteret forlanger registrering i hjemkommunen.

Oppføringssted i folkeregisteret har vært et omdiskutert tema fordi det har betydning for overføringene gjennom det kommunale inntektssystemet. Universitet og høyskoler har ønsket en speilvendning av dagens prinsipp, mens kommuner uten høyskoletilbud har ønsket å opprettholde dagens ordning. Etter forslagsstillerens mening må det overordnede prinsippet være å

gi alle reell valgfrihet til å delta i utformingen av lokalsamfunnet der de bor. Prinsippene for føring i folkeregisteret bør derfor endres slik at studenter får mulighet til å velge mellom å være registrert i folkeregisteret som hjemmehørende i sin opprinnelig hjemkommune eller i den kommunen man er bosatt i under studietiden.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Erik Dalheim, Kai Ekanger, Kjell Ivar Fossnes, Grethe G. Fossum, Ottar Kaldhol og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Hanne Dyveke Søttar Hagen, Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Kristelig Folkeparti, Valgerd Svarstad Haugland, Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørfonn, fra Høyre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Ole Kristian Kjølholdt, fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, fra Venstre, Terje Johansen, og representanten Steinar Bastesen, viser til brev fra finansministeren datert 2. oktober 2000 som er vedlagt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at reglene om bostedsregistrering av studenter for tiden er til vurdering i departementet og at det tas sikte på å komme til Stortinget med en avklaring senere i høst.

Flertallet har merket seg at endringer i regelverket vil ha ulike økonomiske virkninger for de berørte kommunene, avhengig av om de har netto utflytting eller tilflytting og om de mottar inntektsutjevnen tilskudd eller ikke. Flertallet mener det er nødvendig

å se konsekvensene av dette før det tas stilling til saken. På den annen side må også verdien av studentenes muligheter for å være politisk aktive tillegges vekt.

Flertallet vil derfor ikke ta stilling til realitetene i Dokument nr. 8:70 (1999-2000) eller brevet fra departementet nå, men avventer departementets vurdering og ber om at saken kommer til Stortinget i egnet form i løpet av høsten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at forskriften til lov om folkeregistrering innebærer at studenter blir registrert i sin bostedskommune. Mange studenter er derfor avskåret fra muligheten til å påvirke og delta i politiske beslutninger i den kommunen og det fylket de oppholder seg i studietiden. Samtidig kan det av praktiske hensyn være svært vanskelig å opprettholde den politiske aktiviteten i hjemkommunen. Siden studentperioden i dag kan vare i mange år er resultatet at mange studenter i en lang periode avskjæres fra å delta i lokalt politisk arbeid. Fraværet av politisk innflytelse kan være en av grunnene til den lave valgdeltakelsen blant ungdom.

Disse medlemmer peker på at det for den enkelte student vil variere om det er naturlig å engasjere seg politisk i hjemkommunen eller i studiekommunen. Individuelle forhold som hvilket lokalsamfunn man selv føler seg knyttet til og avstanden mellom studiested og hjemkommune vil være avgjørende for hvor det er naturlig å engasjere seg. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn det må være den enkelte students eget ønske som blir avgjørende for bostedsregistrering og lokalpolitisk engasjement. Det er ikke mulig å lage en sjablonmessig regel som ivaretar slike individuelle hensyn og dermed studentenes behov for lokalpolitisk innflytelse og engasjement. Å bostedsregistrere studenter på studiestedet fra det år de fyller 22 år, som departementet fremholder som en mulighet, er eksempelvis ikke egnet til å løse problemet. Et slikt forslag vil verken forbedre situasjonen for studenter som ønsker å engasjere seg politisk i studiekommunen før de fyller 22 år eller for studenter som ønsker å opprettholde et politisk engasjement i hjemkommunen etter at de har fylt 22 år.

Disse medlemmer mener den enkelte students valgfrihet og ønske, politiske innflytelse og engasjement må være overordnet administrative hensyn og eventuelle økonomiske konsekvenser for de berørte kommunene. Dersom en slik valgfrihet skulle få negative konsekvenser for ulike kommuner kan avbøtende tiltak iverksettes i ettertid. Disse medlemmer

viser til at Stortinget nylig har foretatt lignende vurderinger for vertskommunenes økonomiske situasjon. I Innst. S. nr. 12 (1999-2000) skriver kirke-, utdannings- og forskningskomiteen:

"Komiteen viser til at Regjeringen har satt ned et utvalg som skal utrede forholdet mellom vertskommunene, utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ber om at det i dette arbeidet blir vurdert å innføre et vertskommunetilskudd til de kommunene der studenter utgjør en stor andel av befolkningen. Flertallet ber om at saken blir lagt fram for Stortinget så raskt som mulig, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest legge fram en sak om forholdet mellom vertskommunene, utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene."

Disse medlemmer mener en naturlig oppfølging av dette arbeidet vil være å vurdere de økonomiske konsekvensene også for hjemkommunene etter at et prinsippvedtak om valgfrihet på dette området er fattet. Det fremsettes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre reglene for folkeregister registrering slik at studenter kan velge å registrere seg i den kommunen de bor i under studieperioden."

Komiteens medlem fra Venstre, viser til at Erna Solbergs forslag samsvarer med Venstres utdanningspolitiske manifest, men vil avvente Regjeringens forslag i høst.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Stortinget ber Regjeringen endre reglene for folkeregister registrering slik at studenter kan velge å registrere seg i den kommunen de bor i under studieperioden.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:70 (1999-2000) - forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg om å endre prinsippene for registrering av bostedskommune for studenter slik at studenter får valgfrihet mellom hjemstedskommune og studiekommune - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 11. oktober 2000

Dag Terje Andersen
leder

Signe Øye
ordfører

Siv Jensen
sekretær

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 2. oktober 2000****Dokument nr. 8:70 (1999-2000) forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg om å endre prinsippene for registrering av bostedskommune for studenter slik at studenter får valgfrihet mellom hjemstedskommune og studiekommune**

Jeg viser til Deres brev av 20. september 2000, hvor Dokument nr. 8:70 (1999-2000) ble oversendt til uttalelse.

I Dokument nr. 8:70 (1999-2000) foreslås det at Stortinget skal be Regjeringen om å endre reglene for folkeregistrering slik at studenter kan velge å registrere seg i den kommunen de bor i under studietiden.

Reglene om bostedregistrering av studenter er for tiden til vurdering i departementet. En ser at det kan være behov for å endre disse reglene, og flere mulige løsninger kan her være aktuelle.

For en del studenter kan det utvilsomt være av stor betydning å kunne bli registrert bosatt på sitt faktiske bosted på studiestedet. For unge voksne som forlater foreldrehjemmet og etablerer seg på egen hånd, føles det ofte svært viktig at dette tas på alvor og legges til grunn av omgivelsene, for eksempel i forhold til

bostedregistrering. På den annen side kan det finnes andre studenter som fortsatt ønsker å være bostedregistrert i den kommunen de kommer fra, for eksempel av økonomiske årsaker.

En endring av disse reglene vil også kunne ha ulike økonomiske virkninger for de berørte kommunene, avhengig av om de har netto utflytting eller tilflytting og av om de mottar inntektsutjevnerende tilskudd eller ikke. Konsekvensene for de ulike kommunene må derfor vurderes nærmere ved eventuell endring av reglene.

Administrative hensyn tilsier at riktig folkeregistrering bør kunne fastslås utfra mest mulig objektive kriterier. Etter departementets vurdering bør dette forholdet tillegges betydelig vekt. Dette tilsier at gjeldende regler ikke bør erstattes med en ordning hvor bostedregistrering av studenter skjer etter studentenes eget valg. Det er imidlertid også et viktig hensyn at registrert bosetting samsvarer med de reelle forhold. Mye taler for at reglene endres i retning av at flere studenter bostedregistreres på studiestedet. En mulighet kan for eksempel være at studenter bostedregistreres på studiestedet fra det år de fyller 22 år. Jeg vurderer dette med sikte på en avklaring senere i høst.